

EERSTE NEDERLANDSCHE ACCOUNTANTSKANTOOR VAN 1883  
MORET & STARKE

'S-GRAVENHAGE, LOUIS COUPERUSPLEIN 19, TELEFOON 115826 \*  
ROTTERDAM, ATLANTIC HUIS, WESTPLEIN 2, TELEFOON 23607, 24107  
DORDRECHT, WIJNSTRAAT 131, TELEFOON 5230  
CURAÇAO (WILLEMSTAD), MORET & OUDHEUSDEN

LEDEN:  
MR. J. MORET  
MR. B. MORET  
DRS. M. F. J. COOL  
J. H. P. DE L'ECLUSE

AFD. ACCOUNTANCY:

MEDEWERKERS:

DR. J. MOSER | DRS. H. F. OOSTERHOLT  
A. LEYNSE | N. MANK  
G. R. VEDDER

PROCURATIEHOUDERS:

J. B. H. 'T HART | B. ZEGWAART

AFD. BELASTINGZAKEN:

DR. H. A. ZEVEN | J. L. F. ENGELHARD, cand.-not.  
C. MARIS, cand.-not. | MR. J. W. ROODHUYZEN

OSTGIROREKENING:

DEN HAAG 439556 | ROTTERDAM 21217

's-Gravenhage, 31 December 1948.

Aan Heren Commissarissen van  
Van der HEEM N.V.

Maanweg 254

's-Gravenhage.

HA/H13/2909

Mijne Heren,

Hiermede hebben wij de eer U te berichten, dat wij de boekhouding Uwer Vennootschap over de eerste drie kwartalen van het jaar 1948 hebben gecontroleerd en, in grote trekken gezien, accoord bevonden.

De bijgaande exploitatierekeningen (bijlagen I<sup>a</sup> en <sup>b</sup>), de verlies- en winstrekeningen (bijlage II) en de balansen (bijlagen III<sup>a</sup> en <sup>b</sup>), welke beide laatste sluiten met winstsaldi ad f 575.628,90, f 47.868,34 en f 24.173,89, resp. over het 1e, 2e en 3e kwartaal 1948, tezamen vormend een winstsaldo ad f 647,671,13 per 30 September 1948, zijn in aansluiting op de boeken.

Op grond van ons onderzoek van de administratie kunnen wij verklaren, dat de in deze administratie toegepaste principes een redelijke waarborg vormen voor de globale juistheid van de tussentijdse resultatenrekeningen over de perioden 1 Januari - 31 Maart, 1 April - 30 Juni en 1 Juli - 30 September 1948 en van de balansen per 31 Maart, 30 Juni en 30 September 1948.

De verschillende posten van de exploitatierekeningen, verlies- en winstrekeningen en balansen werden door ons slechts onderzocht op een wijze en in een mate, welke aan het beperkte doel van deze stukken beantwoordde.

Op bijlage IV hebben wij een bekopt overzicht vermeld van de resultaten over de eerste drie kwartalen van 1948 in vergelijking met 3/4 van het jaarcijfer over 1947.

De exploitatie-overzichten geven een dalende lijn van de resultaten te zien. Dit behoeft onzes inziens niet te verontrusten: in de eerste plaats niet, omdat het vierde kwartaal, voorzover de cijfers bekend zijn, een verbetering geeft te zien, doch vooral niet, omdat een beoordeling van de resultaten over één kwartaal nooit geheel zuiver kan zijn. De aard van het bedrijf brengt namelijk mede, dat de resultaten dalen in een periode, waarin de productie van nieuwe artikelen wordt ter hand genomen. Deze nieuwe artikelen eisen - vooral in de voorbereiding - een zeker bedrag aan initiale kosten, welke steeds direct worden afgeschreven. De daartegenover staande baten komen eerst langzamerhand binnen en zijn groter, naarmate de productie van het nieuwe artikel groter wordt dan het aantal eenheden, waarop bij de vaststelling van de in te calculeren bedragen is gerekend.

Nieuwe artikelen brengen bovendien met zich een noodzakelijkerwijs omschakelen van de productie-afdelingen, hetgeen in de regel nadelig op de uitkomsten van de taakstelling werkt.

Het gehele productieplan der N.V. omvat hoger en lager geprijsde artikelen; de hoger geprijsde bevatten niet alleen in absolute cijfers, doch ook vaak relatief een grotere marge. Het toevallig in een bepaald kwartaal vallen van een verhoudingsgewijs grotere hoeveelheid hoger of lager geprijsde artikelen kan van invloed zijn op de resultaten van zulk een kwartaal.

De resultaten over de eerste 3 kwartalen van 1948 zijn gunstig beïnvloed door de volgende, op de exploitatierekening onder het hoofd "Af- en bijboeking voorzieningen" voorkomende posten:


Verrekenprijswijziging	f 139.695,46
Tariefwijziging	" 63.336,14
	<u>f 203.031,60</u>
	=====

Voorzover deze posten als voorraadwinst zijn aan te merken, moet de aldus behaalde winst bestemd worden voor de financiering van duurdere voorraden. Voor uitdeling of aflossing van credieten komt dit bedrag niet in aanmerking.

Op bijlage V is een analyse van de balanscijfers per 31 December 1947, 31 Maart, 30 Juni en 30 September 1948 in vergelijkende vorm op-

genomen ter verduidelijking van de ontwikkeling der financiële positie.

Hoogachtend,  
Eerste Nederl. Accountantskantoor  
van 1883  
Moret & Starke



typ, PM.

---

# EERSTE NEDERLANDSCHE ACCOUNTANTS-KANTOOR VAN 1883

## MORET & STARKE

'S-GRAVENHAGE, LOUIS COUPERUSPLEIN 19, TELEFOON 115826 \*  
 ROTTERDAM, ATLANTIC HUIS, WESTPLEIN 2, TELEFOON 23607, 24107

DORDRECHT, WIJNSTRAAT 131, TELEFOON 5280  
 CURAÇAO (WILLEMSTAD), MORET & OUDHEUSDEN

LEDEN:  
 MR. J. MORET  
 MR. B. MORET  
 DRS. M. F. J. COOL  
 J. H. P. DE L'ECLUSE

AFD. ACCOUNTANCY:

MEDEWERKERS:  
 DR. J. MOSER | DRS. H. F. OOSTERHOLT  
 A. LEYNSE | N. MANK  
 G. R. VEDDER

PROCURATIEHOUDERS:  
 J. B. H. 'T HART | B. ZEGWAART

AFD. BELASTINGZAKEN:

DR. H. A. ZEVEN | MR. J. W. E. ROODHUYZEN  
 C. MARIS, CAND.-NOT.

POSTGIROREKENING:  
 DEN HAAG 499556 | ROTTERDAM 21217

's-Gravenhage, 29 Maart 1949.

Aan Heren Commissarissen van VAN DER HEEM N.V.

te

's-Gravenhage.

HA/H13/815

Mijne Heren,

Wij hebben de eer U mede te delen, dat wij overeenkomstig de ons verstrekte opdracht de boekhouding Uwer N.V. over het jaar 1948 hebben gecontroleerd en in orde bevonden.

De Verlies- en winstrekening over 1948 en de Balans per 31 December 1948, beide sluitende met een winstcijfer van f 674.667,-- , na reservering van een bedrag ad f 260.000,-- voor Vermootschapsbelasting, zijn in aansluiting op de boekhouding.

Aan dit rapport zijn de volgende bijlagen toegevoegd:

- I. Exploitatier rekening over 1948;
- II. Verlies- en winstrekening over 1948;
- III. Balans per 31 December 1948;
- IV. Overzicht van de financiële positie.

De door de N.V. in 1948 behaalde resultaten zijn, overeenkomstig de op de bijlagen I en II vermelde cijfers, als volgt beknopt weer te geven, waarbij wij de cijfers in duizendtallen guldens geven; ter vergelijking plaatsen wij de cijfers over 1947 naast die over 1948 (zwart = voordelig, rood = nadelig):

		<u>1948</u>		<u>1947</u>
Verkoopprijsverschillen	f 1400		f 1147	
af: Ingecalculeerde verkoopkosten	" 385		" 198	
		f 1015		f 949
bij: Afwijking tussen werkelijke en ingecalculeerde kosten	f 119		f 217	
Af- en bijboeking voorzieningen	" 110		" 220	
Incidentele winsten en verliezen	" 34	" 263	" 40	" 43
		f 1278		f 992
	transporteren			

	<u>1948</u>	<u>1947</u>
transport	f 1278	f 992
Bij(resp. af):Afwijking taak- stellende fabricageprijs	" <u>72</u>	" <u>506</u>
Voordelig saldo Exploitatie- rekening	f 1350	f 486
Bij:Winsten en verliezen voorafgaande jaren	" <u>50</u>	" <u>89</u>
	f 1400	f 575
Af:Afwijking afschrijving vaste activa	f 355	f 159
Incidentele verliezen	" <u>110</u>	" <u>15</u>
	" <u>465</u>	" <u>174</u>
	f 935	f 401
Af:Vennootschapsbelasting	" <u>260</u>	" <u>125</u>
	f 675	f 276
<u>Winst</u>	<u>=====</u>	<u>=====</u>

De resultaten zijn veel bevredigender dan over 1947; in de verbetering hebben zowel de fabriek te Den Haag als die te Utrecht bijgedragen. In 1947 oefenden de aanloopkosten van de fabriek te Utrecht een nadelige invloed uit op het resultaat. Deze nadelige invloed kwam in de resultaten op tweeërlei wijze tot uiting, t.w. in de mate, waarin de fabriek te Utrecht, door inefficiënt werken, beneden de taakstelling bleef (in de exploitatierekening: Afwijking taakstellende fabricageprijs) en in de mate, waarin de fabriek te Utrecht, door onderbezetting, geen voldoende dekking kon opleveren voor de kosten, vooral voor die van meer constanten aard (in de exploitatierekening begrepen onder het hoofd: Afwijking tussen werkelijke en ingecalculerde kosten).

De verbetering op de genoemde hoofden der exploitatierekening heeft in het bijzonder tot de verbetering der resultaten over 1948 geleid.

De gunstige resultaten over 1948 zijn mede de oorzaak geweest van de verbetering der financiële positie van de N.V.. Tot deze verbetering hebben de volgende factoren voorts medegewerkt:

1. De verhoging van het aandelenkapitaal met f 600.000,-- tot f 1.000.000,--, waarvan f 300.000,-- door omzetting van een door de N.V. R.S. Stokvis & Zn. verstrekt deposito op lange termijn en voor de andere f 300.000,-- door storting in contanten.
2. De verhoging van de op lange termijn verstrekte credieten door de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel.

De op bijlage III vermelde balans per 31 December 1948 volgt hierna in verkorte vorm; daarnaast zijn de cijfers per 31 December 1947 vermeld, beide in duizenden guldens:

	<u>31 December:</u>	<u>1948</u>	<u>1947</u>
<u>A c t i v a.</u>			
Vaste activa	f 2.568		f 2.141
Orders in bewerking	" 1.040		" 772
Voorraden	" 2.781		" 2.470
Vooruitbetaald op bestelde goederen	" 165		" 204
Debiteuren	" 1.618		" 2.271
Transitorische posten	" 202		" 239
Geldmiddelen	" 32		" 146
Verstrekt aan Nederl.Kroon op lange termijn	" 300		" 300
	f 8.706		f 8.543
	=====		=====
<u>P a s s i v a:</u>			
Kapitaal en reserves	f 1.770		f 841
Deposito R.S.Stokvis & Zn.	" —		" 300
Herstelbank	" 2.800		" 2.157
Lopende risico's oorlogsomstandigheden	" 493		" 565
Vooruitbet. op te leveren goederen	" 909		" 1.502
Rotterdamsche Bank	" 2		" 181
Crediteuren	" 1.458		" 2.039
Diverse verplichtingen	" 435		" 455
Transitorische posten	" 477		" 380
Winstuitdelingen	" 362		" 123
	f 8.706		f 8.543
	=====		=====

In de balansen is verwerkt de verdeling van de winst over 1947, overeenkomstig het besluit der Algemene Vergadering van Aandeelhouders d.d. 14 Juni 1948, t.w. als volgt:

Dividend (10%)	f 40.000,—
Tantièmes	" 82.855,12
Toevoeging aandeelhouderreserve	" 153.328,60
	f 276.183,72
	=====

welke verdeling geschied is overeenkomstig het in de statuten omtrent de winstverdeling bepaalde.

In de hierboven vermelde balanscijfers per 31 December 1948 is - in tegenstelling tot de cijfers op bijlage III - de verdeling van de winst over 1948 verwerkt, overeenkomstig de aan aandeelhouders voorgestelde wijze, t.w.:

Dividend (9% over f 1.000.000,--)	f 90.000,--
Tantièmes	" 172.400,10
Toevoeging aandeelhoudersreserve	" 69.159,55
" algemene bedrijfsreserve	" 243.107,35
Dotering Pensioenfonds	" 100.000,--
	<u>f 674.667,--</u>

In de reserves kwam, behalve de toevoegingen uit de winst, nog een wijziging, doordat, in de veronderstelling dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een desbetreffend voorstel van de Directie zal goedkeuren, een bedrag ad f 106.733,85 werd toegevoegd, n.l. staande tegenover het bedrag van het aan de actiefzijde onder "transitorische posten" opgenomen Reclamefonds, hetwelk tot nu toe pro memorie werd opgenomen, doch wel reële waarde heeft. In de hiervoor vermelde cijfers per ultimo 1947 werd het Reclamefonds, om de cijfers vergelijkbaar te maken, ook gewaardeerd, t.w. voor het bedrag ad f 90.110,--, hetwelk het fonds op die datum beliep.

Op bijlage IV is, in duizenden guldens, een overzicht gegeven van de financiële positie; de mutaties in de op deze bijlage aangegeven groepen zijn als volgt te recapitulieren:

Toename der	<u>Activa</u>	<u>Passiva</u>
1. Eigen kapitaal		f 929
2. Lange credieten		" 343
3. Investing op lange termijn	f 427	" 934
4. Korte credieten	" 25	
5. Vlottende vermogensbestanddelen	" 114	
6. Aanwezige geldmiddelen	<u>f 336</u>	<u>f 338</u>
	=====	=====

Uit bovenstaande recapitulatie blijkt, dat de toename van eigen kapitaal en lange credieten in sterke mate heeft gediend tot vermindering van credieten op korte termijn en - in mindere mate - tot investeringen op lange termijn.

Wij geven U hierna enige toelichtingen op de in de bijlagen vermelde cijfers:

EXPLOITATIEREKENING.

Creditzijde.

RESULTAAT TAAKSTELLENDEN FABRICAGE.

f 71.427,30  
=====

Op dit hoofd zijn de afwijkingen verzameld, welke opgetreden zijn ten opzichte van de taakstellende prijzen, welke voor de verschillende producten en halffabrikaten zijn vastgesteld.

Het feit, dat deze afwijkingen per saldo voordelig zijn, betekent een grote verbetering in vergelijking met 1947, toen er een nadelig verschil ad f 505.552,81 resulteerde. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen, dat de fabriek te Utrecht het cijfer over 1947 in belangrijke mate nadelig heeft beïnvloed, doch dit verklaart geenszins het gehele verschil. Naarmate het aantal mutaties in het fabriekspersoneel vermindert, gaat de productie vlotter, terwijl in het bijzonder van betekenis is de vraag of er al dan niet nieuwe soorten producten worden gefabriceerd. De ervaring leert n.l., dat de resultaten van de fabricage gunstiger zijn naarmate van een product meer series gemaakt worden.

Onze indruk is, dat de afwijkingen van de taakstelling behoorlijk worden geanalyseerd en dat de Directie scherp toeziet op het beantwoorden van de resultaten aan de taakstelling.

Voor de niet in grote series vervaardigde producten en voor halffabrikaten ontbreekt in vele gevallen een gedetailleerde voorcalculatie, zodat hier geen afdelingsgewijze analyse van de afwijkingen met de z.g. standaardprijze mogelijk is. Ofschoon hier slechts een gedeelte van de totale productie bij betrokken is, komt dit onderdeel der administratie naar onze mening nog voor verbetering in aanmerking.

VERKOOPPRIJVERSCHILLEN.

f 1.015.352,17  
=====

Dit bedrag stelt voor het verschil tussen de opbrengst der producten en de standaardcalculaties daarvan. Daaraan is toegevoegd het bedrag, hetwelk aan Van der Heem N.V. toekomt uit de resultaten van de N.V. "Verkoopkantoor Van der Heem N.V." overeenkomstig de met deze N.V. getroffen regeling, zulke ter correctie van de prijzen, waartegen Van der Heem N.V. aan de N.V. Verkoopkantoor levert en welke beneden de voor de binnenlandse markt vastgestelde prijzen liggen.



Voor de binnenlandse markt worden de winstmarges in beginsel door de Overheid vastgesteld op grond van prijscalculaties; in sommige gevallen werden deze smaller doordat - in verband met het streven der Directie om steeds de kwaliteit der producten zo hoog mogelijk op te voeren - in de producten kleine verbeteringen werden aangebracht, zonder dat deze steeds in een hogere verkoopprijs resulteerden.

In mindering van de verkoopprijsverschillen wordt een met de grootte van de omzetten samenhangend bedrag aan dekking van de verkoopkosten geboekt.

AFWIJKING WERKELIJKE EN INGECALCULEERDE KOSTEN.

f 119.057,40  
=====

In de voor de producten geldende interne verrekenprijs worden opslagen ingecalculleerd, welke uiteraard op taxaties berusten. De werkelijke uitkomsten wijken daarvan af; de oorzaak kan enerzijds zijn, dat tussen de geraamde kosten en de werkelijke kosten een verschil bestaat, anderzijds, dat geraamde en werkelijke productie afwijken, als gevolg waarvan het totaal der gecalculeerde opslagen en de werkelijkheid verschillen vertonen.

Voorzover nodig lichten wij de voornaamste op de exploitatierekening onder dit hoofd voorkomende posten als volgt toe:

Onkosten.

De afwijking tussen de gemaakte onkosten en de uit de productie behaalde dekking wordt enerzijds veroorzaakt door het feit, dat het niet geheel mogelijk was de onkosten geheel binnen de perken der begroting te houden - ten dele door incidenteel optredende factoren, gelijk b.v. in de groep Commercieel - anderzijds doordat de dekking beneden de raming bleef tengevolge van het onder de productie-planning blijven van de fabrieken. Daardoor drukten de kosten met een meer constant karakter zwaar, hetgeen b.v. tot uiting komt in het nadelige saldo van de groep Magazijnen, waar een relatief sterke onderdekking optrad.

De onkosten werden behoorlijk geanalyseerd en afdelingsgewijs gegroepeerd, waardoor een goed inzicht ontstaat in de oorzaken der kosten en eventuele afwijkingen met begroting en dekkingen.

Directe lonen.

In de productie wordt het directe loon voor de fabrieksafdelingen doorberekend volgens een bepaald tarief, dat gebaseerd is op een bezetting van deze afdelingen overeenkomstig een schema, aangevend de gemiddelde leeftijd, de getallenverhouding tussen mannelijk en vrouwe-

lijk personeel en tussen geschoold en ongeschoold personeel. In de praktijk werd een hoger loon betaald dan met het afdelingstarief overeenstemde, vooral door een in de loop van 1948 met terugwerkende kracht doorgevoerde loonsverhoging, welke niet geheel voorzien was bij het vaststellen van het afdelingstarief voor 1948.

#### Initiale kosten.

De voor initiale kosten gedane uitgaven worden, voorzover ze niet in hetzelfde jaar uit de productie kunnen worden gedekt, tot op f 1,- afgeschreven. Wordt de productie van artikelen, waarvan de initiale kosten reeds zijn afgeschreven, nog voortgezet, dan worden in volgende jaren uit dezen hoofde baten ontvangen, welke tegenover de eventueel later nog te maken kosten voor deze artikelen of kosten van voorbereiding van nieuwe artikelen staan. Het voordelig verschil tussen deze factoren bedroeg in 1948 f 623.564,50.

#### AF- EN BIJBOEKING VOORZIENINGEN.

f 110.015,21  
=====

Onder dit hoofd zijn de posten verzameld, welke het resultaat zijn van voor bepaalde doeleinden getroffen voorzieningen en de werkelijke kosten daarvan. De posten hebben over het geheel een incidenteel karakter.

De voornaamste zijn:

#### Verrekenprijswijziging.

Dit saldo is ontstaan door het wijzigen van interne verrekenprijzen der voorraden. Het is aan twijfel onderhevig of posten van dit karakter bedrijfs-economisch als winst aan te merken zijn; in elk geval komen ze niet voor uitdeling of voor aflossing van credieten in aanmerking, doch moeten ze dienen ter financiering van duurdere voorraden.

#### Tariefwijziging.

Door wijziging van de standaardtarieven hebben enige bijboekingen op het onderhanden werk plaats gehad. Deze bijboekingen komen op het hoofd "Tariefwijziging" als bate voor.

#### Speciaalfonds.

Op dit hoofd worden uitkeringen geboekt van bijzonder karakter, zoals gratificaties e.d.

INCIDENTELE WINSTEN.

f 34.373,92  
=====

De op dit hoofd voorkomende posten behoeven o.i. geen toelichting.

VERLIES- EN WINSTREKENING.

C r e d i t.

INCIDENTELE WINSTEN VOORAFGAANDE JAREN.

f 49.790,--  
=====

In verband met een ingediende schadeclaim wegens bedrijfsmolestschade werd in 1948, vooruitlopend op de te verrichten uitkering, door de verzekeraars een voorschot verstrekt ad f 49.790,--. De schadeclaim is geactiveerd tot het bedrag van het ontvangen voorschot (22½ % van de voorlopig erkende claim); daardoor ontstond een bate tot gelijk bedrag.

D e b e t.

VASTE ACTIVA.

f 355.309,54  
=====

Het bedrag, waarmede de werkelijk verrichte afschrijvingen de ingecalculeerde overtroffen, n.l. f 365.356,77, is ten laste der verlies-en winstrekening gebracht. Dit verschil tussen werkelijke en ingecalculeerde afschrijvingen is voornamelijk een gevolg van twee factoren, t.w. van het ten koste leggen aan de fabriek te Utrecht van bedragen wegens werkzaamheden, welke het karakter van uitgesteld onderhoud hadden en welke daarom o.i. terecht ten volle zijn afgeschreven, benevens van het feit, dat voor een aantal activa te Den Haag, verband houdend met het centraal nabewerkingsgebouw, een afschrijvingsysteem - de zgn. versnelde afschrijving der scheerste-prijskop - is gekozen, door hetwelk geen gelijkmatige verdeling van de afschrijvingen over de opeenvolgende jaren ontstaat.

In mindering van deze post is gebracht het bedrag, waarmede de winst bij verkoop van oude of overbodige vaste activa de boekwaarde van enkele afgeboekte posten overtrof.

INCIDENTELE VERLIEZEN.

f 110.039,46  
=====

De onder dit hoofd geboekte posten zijn, voorzover nodig, als volgt toe te lichten:

Aanvullende rente Herstelbank.

De Herstelbank heeft voor de door haar verstrekte credieten een aan-

vullende rente bedongen, welke samenhangt met de gemaakte winst. Voor volgende jaren is deze aanvullende rente veel lager, n.l. hoogstens f 5.000,-- per jaar.

Afschrijving dubieuze debiteuren.

In verband met de wijze van loonbetaling wordt aan het fabriekspersoneel bij indiensttreding een week loon als voorschot gegeven. Dit voorschot wordt na een jaar dienstverband voor de helft en na twee jaar geheel kwijtgescholden. In verband met deze regeling zijn deze voorschotten per ultimo 1948 geheel afgeschreven.

Bijzondere contractuele verplichtingen.

In verband met een lopend proces is een bedrag ad f 50.000,-- gereserveerd. In het huidige stadium van de procedure, die in eerste instantie is verloren, kan nog niet bij benadering worden aangegeven, welke verplichtingen voor de N.V. hieruit kunnen voortvloeien.

Emissiekosten.

De in 1948 gemaakte kosten wegens uitbreiding van het aandelenkapitaal en in verband met de voorgenomen emissie, zijn geheel ten laste der resultaten geboekt.

VENNOOTSCHAPSBELASTING.

f 260.000,--  
=====

Ofschoon fiscaal de Vennootschapsbelasting niet als bedrijfslast wordt beschouwd, is o.i. terecht de vorming van een reserve ter voldoening van deze belasting ten laste der verlies- en winstrekening gebracht, omdat bedrijfs-economisch deze belasting wel degelijk een bedrijfslast betekent. Met het gereserveerde bedrag kunnen wij ons verenigen.

B A L A N S

VASTE ACTIVA.

Afschrijving

f 4.590.059,49

" 2.021.830,89 f 2.568.228,60  
=====

Het verloop van deze posten was in 1948:

	<u>Aanschaff.waarde</u>	<u>Afschrijving</u>
Saldo 31 December 1947	f 3.720.024,65	f 1.578.487,59
Af- en overboekingen 1948	" 85.677,24	" 54.665,12
Aanschaffingen 1948	f 3.634.347,51	f 1.523.822,47
Afschrijvingen 1948	" 1.295.379,86	" 837.676,30
	<u>f 4.929.727,37</u>	<u>f 2.361.498,77</u>
Afboekingen in verband met activa, welke geheel of tot op f 1,-- zijn afgeschreven	" 339.667,88	" 339.667,88
Saldo 31 December 1948	<u>f 4.590.059,49</u>	<u>f 2.021.830,89</u>

De aanschaffingen zijn als volgt te groeperen:

Gronden en gebouwen (voor f 156.339,85 in verband met de aankoop van achter de fabriek te Den Haag gelegen grond)	f 225.276,16
Machines, installaties, meubilair, enz.	" 737.967,08
Geheel of tot op f 1,-- afgeschreven activa	" 332.136,62
	<u>f 1.295.379,86</u>

DEELNEMINGEN.

Afschrijving

f 89.958,44

" 89.958,44

f 2,--

In deze post is sinds jaren geen wijziging gekomen. De deelnemingen zijn als waardeloos te beschouwen.

INITIALE KOSTEN.

Afschrijving

f 804.452,28

" 804.452,28

f 1,--

Ofschoon deze post, voorzover het gaat om kosten, gemaakt ten behoeve van artikelen, welke tegen lonende prijs afzet vinden, zeker niet waardeloos is, zijn veiligheidshalve en omdat een exacte waardebeoordeling onmogelijk moet worden geacht, alle voor initiale kosten uitgegeven bedragen tot op f 1,-- afgeschreven.

ORDERS IN BEWERKING.

Reservering

f 1.217.647,99

" 177.260,97

f 1.040.387,02

Op dit hoofd zijn de aan onderhanden werken ten koste gelegde bedragen geboekt, verminderd met de tegenwaarde, tegen de in het bedrijf

geldende verrekenprijzen, van hetgeen op de betreffende orders reeds is afgeleverd. In verband met vóór of sedert de balansdatum reeds gebleken overschrijdingen van de taakstelling is op de per ultimo 1948 onderhanden orders een bedrag ad f 177.260,97 gereserveerd, waarmede wij ons kunnen verenigen.

Het zou o.i. te verdedigen zijn de onder dit hoofd opgenomen orders voor initiale kosten (voornamelijk speciaal-gereedschap en proefseries voor nieuwe artikelen) benevens orders voor onderhoud, in het algemeen alles wat na gereedkomen wordt afgeboekt, reeds op de balansdatum geheel af te schrijven.

VOORRADEN.

Reservering voor inkoopkosten en  
incourant

f 2.908.110,41

" 126.911,96

f 2.781.198,45  
=====

De specificatie der voorraden luidt:

Voorraad grondstoffen en halffabrikaten  
" gereed product

f 2.546.286,85  
" 361.823,56

f 2.908.110,41  
=====

De voorraden zijn gewaardeerd tegen de in het bedrijf geldende verrekenprijzen; voor het gereed product zijn dit de taakstellende prijzen, terwijl de verrekenprijzen voor grondstoffen de geldende inkoopprijzen niet overtreffen.

Het in de N.V. gevolgde boekingsysteem brengt met zich, dat in de financiële administratie de ingekochte voorraden eerst verwerkt worden na boeking der inkoopfacturen. Op de balansdatum wordt de voorraad bepaald onder aftrek van de niet-gefactureerde goederen, welke dan onderaan de balans worden vermeld met als tegenpost de nog van leveranciers te ontvangen inkoopfacturen per ultimo 1948 (afgerond) f 175.000,--. Een o.i. wenselijke verandering op dit punt, welke ook verder in de administratie doorwerkt, heeft de aandacht der Directie.

DEBITEUREN.

Afschrijving

f 1.626.980,55

" 9.264,95

f 1.617.815,60  
=====

De voornaamste posten zijn:

a. Handelsdebiteuren:

N.V. R.S. Stokvis & Zonen	f 1.165.743,73
Verkoopkantoor Van der Heem N.V.	" 149.915,40
Lindeteves-Stokvis	" 137.509,15
Nederl. Kroon Rijwielfabriek	" 50.532,07
Overige posten	" 93.165,98

f 1.596.866,33

b. Bijzondere debiteuren en waarborgsommen

" 30.114,22

f 1.626.980,55

Afschrijving

" 9.164,95

f 1.617.815,60

De ten kantore aanwezige volledige specificatie van de debiteurenpost geeft ons geen aanleiding tot opmerkingen. De afschrijving is geschied op de z.g. loonweekvoorschotten, waarover is geschreven op blz.9 van dit rapport.

VOORUITBETALINGEN OP INGEKOCHTE GOEDEREN.

f 165.355,33

De ten kantore aanwezige lijst van deze posten, welke ons geen aanleiding tot opmerkingen geeft, is als volgt te recapitulieren:

Betalingen aan binnenlandse leveranciers	f 92.770,95
Betalingen aan buitenlandse leveranciers	" 72.584,38
	f 165.355,33

GELDMIDDELEN.

f 31.476,68

Met de onder dit hoofd voorkomende kas-, bank- en girosaldi gaan wij accoord.

TRANSITORISCHE POSTEN.

f 202.116,52

Deze post bestaat uit:

Vooruitbetaalde reclamekosten	f 106.733,85
Zekerheidstelling belastingen	" 37.847,39
Voorraden kantoorbehoeften en drukwerken	" 27.000,--
Voorraad Technische Dienst	" 5.000,--
Vooruitbetaalde onkosten en diversen	" 25.535,28

f 202.116,52

Over de activering van de "Vooruitbetaalde reclamekosten" is geschreven op blz.4 van dit rapport.

De onder dit hoofd opgenomen bedragen hebben o.i. geen toelichting nodig.

NEDERLANDSCHE KROON RIJWIELFABRIEK.

f 300.000,--  
=====

Aan de Nederlandsche Kroon Rijwielfabriek is uit de door de Herstelbank aan Van der Heem N.V. verstrekte middelen een bedrag ad f. 300.000,-- ter beschikking gesteld.

P a s s i v a.

AANDELENKAPITAAL.

f 1.000.000,--  
=====

Per 31 December 1947 bedroeg het aandelenkapitaal f 400.000,--  
Gestort is in 1948 " 300.000,--  
Terwijl is overgeboekt het onopzegbaar deposito  
van de N.V. R.S.Stokvis & Zn. ad " 300.000,--  
waarmede het aandelenkapitaal is gebracht op f 1.000.000,--  
=====

AANDEELHOUDERSRESERVE.

f 270.840,45  
=====

Per 31 December 1947 bedroeg deze f 117.511,85  
Uit de winst over 1947 is aan deze reserve toe-  
gevoegd een bedrag ad " 153.328,60  
Totaalbedrag per 31 December 1948 f 270.840,45  
=====

ALGEMENE BEDRIJFSRESERVE.

f 187.383,22  
=====

Per 31 December 1947 bedroeg deze f 80.649,37  
Bijgeboekt werd, in de veronderstelling dat de  
Algemene Vergadering van Aandeelhouders een  
desbetreffend voorstel van de Directie zal goed-  
keuren, het bedrag aan Vooruitbetaalde reclame-  
kosten, vroeger genaamd "Reclamefonds" ad " 106.733,85  
Totaalbedrag per 31 December 1948 f 187.383,22  
=====

HYPOTHECAIRE LEVING HERSTELBANK.

f 2.800.000,--  
=====

De Herstelbank heeft een crediet verstrekt tot een maximumbedrag van f 3.000.000,--. Als zekerheid heeft de Herstelbank hypotheek op de onroerende goederen der N.V., met dien verstande, dat de in 1948 gekocht grond niet onder het hypothecair verband is gebracht. In de credietovereenkomst heeft Van der Heem N.V. zich evenwel verbonden haar onroerende



zaken niet met hypotheek te zullen bezwaren dan ten behoeve van de Herstelbank.

Op het crediet moet jaarlijks f 150.000,-- worden afgelost, voor het eerst per 31 December 1949, terwijl bovendien een aflossing ad f 1.200.000,-- moet geschieden zodra de voorgenomen emissie heeft plaatsgevonden en f 300.000,-- zodra een emissie van de Nederlandsche Kroon Rijwielfabriek heeft plaatsgevonden, met dien verstande, dat deze beide laatste aflossingen uiterlijk 31 December 1951 zullen geschieden.

LOPENDE RISICO'S, VOORTVLOEIENDE UIT OORLOGSOMSTANDIGHEDEN.

f 492.553,89  
 =====

Onder dit hoofd zijn de volgende posten opgenomen:

<u>a.</u> Schadeclaims molestschade	f 113.590,--		
Voorschotten Molestverzekering Mij	" 100.836,--		
			f 12.754,--
<u>b.</u> Vorderingen op Duitsers, voor wie opdrachten zouden moeten worden uitgevoerd	f 2.040.556,42		
Gereserveerd	" 1.591.523,01		
		f 449.033,41	
Vooruitbetalingen	f 404.347,30		
Opgenomen bij Aero-Bank	" 550.000,--	" 954.347,30	" 505.313,89
<u>c.</u> Duitse debiteuren	f 11.145,53		
Gereserveerd	" 11.139,53		
			" 6,--
			f 492.553,89
			=====

ad a. Met de waardering van de schadeclaims kunnen wij ons verenigen

ad b. Ten aanzien van de bij de Aero-Bank opgenomen gelden is met de beheerders dezer bank enkele jaren geleden overeengekomen, dat van terugbetaling geen sprake behoeft te zijn vóór contact is gekregen met de debiteuren, voor wie Van der Heem N.V. opdrachten had moeten uitvoeren. Onder de huidige omstandigheden lijkt het onwaarschijnlijk, dat de N.V. de betreffende gelden zal moeten terugbetalen.

VOORUITBETALINGEN OP TE LEVEREN GOEDEREN.

f 908.845,41  
 =====

Deze vooruitbetalingen zijn verstrekt door:

N.V.R.S. Stokvis & Zn.	f 327.060,66	
Rotterdamsche Bank tegen borgstelling N.V.R.S. Stokvis & Zn.	" 281.784,75	f 608.845,41
Verkoopkantoor Van der Heem N.V.		f 300.000,--
		f 908.845,41
		=====

Door de N.V. R.S. Stokvis & Zn. waren per ultimo 1948 borgstellingen afgegeven tot een bedrag ad f 869.413,-- , waarop door Van der Heem N.V. was gedisponeerd tot een bedrag ad f 281.784,75.

ROTTERDAMSCH E BANK. f 2.258,93  
 =====

Dit bedrag is door de bank verstrekt ter financiering van accreditieven voor ingekochte goederen. Wij gaan met deze post accoord.

DIVERSE VERPLICHTINGEN. f 434.501,77  
 =====

Deze post bestaat uit:

Ondersteuningsfonds	f 20.000,--
Voorziening contract-artikelen(licentierechten)	" 137.776,97
Voorziening contractuele verplichtingen	" 5.997,60
Voorziening bijzondere contractuele verplichtingen	50.000,--
Belastingreserve	" 42.444,43
Terug te betalen wachtgeldsubsidie 1944 en 1945	" 30.416,10
Voorziening service en garantie	" 54.000,--
Verschuldigde vacantielkosten	" 68.866,67
Afwikkeling overname Leko	" 25.000,--
	f 434.501,77
	=====

Voorzover nodig lichten wij deze posten als volgt toe:

Voorziening bijzondere contractuele verplichtingen.

Over deze, in verband met een lopend proces getroffen voorziening, schreven wij op pagina 9 van dit rapport.

Belastingreserve.

De bedragen, welke per ultimo 1947 voor belasting gereserveerd zijn, waren ruim. Bij nauwkeurige berekening bleek er een bedrag ad f 42.444,43 over te zijn, hetwelk veiligheidshalve niet is afgeboekt.

Verschuldigde vacantielkosten.

Onder dit hoofd is het saldo opgenomen van de wekelijkse reserveringen voor en de afboekingen van vacantielkosten, n.l. de boeking van loon over vakantie- en feestdagen.

Afwikkeling overname Leko.

Met de beheerders van de Leko-apparatenfabriek in liquidatie moeten nog enkele vereffeningen gemaakt worden, waarvoor een bedrag ad f 25.000,-- is gereserveerd, hetwelk ons voldoende voorkomt.

CREDITEUREN.

f 1.458.208,63  
=====

De specificatie van deze post luidt:

a. Handelscrediteuren binnenland, w.o.

Philips, Eindhoven	f	94.136,81	
Leko-app.fabriek in liq.	"	82.180,60	
Industrie N.V., Vaassen	"	42.479,01	
S.K.F., Amsterdam	"	22.807,08	
N.V. R.S.Stokvis & Zn., Rotterdam	"	20.852,14	
Philite, Eindhoven	"	16.410,84	
Overige	"	<u>228.098,66</u>	f 506.965,14

b. Handelscrediteuren buitenland

" 35.299,--

c. Bijzondere crediteuren

" 34.728,05

d. Omzet- en weeldebelasting

" 366.349,70

e. Loonbelasting

" 75.684,34

f. Vennootschaps-en Ondernemingsbelasting

" 439.182,40

f 1.458.208,63  
=====

Van de crediteurenpost is een volledige specificatie ten kantore aanwezig.

Met de gereserveerde belastingen gaan wij accoord.

TRANSITORISCHE POSTEN.

f 477.321,90  
=====

De specificatie van deze post luidt:

Verschuldigde lonen en salarissen (laatste loon-week)	f	63.651,87	
Verschuldigde rente	"	99.377,27	
Speciaalfonds (gratificaties, enz.)	"	36.000,--	
Verschuldigde sociale lasten	"	183.166,45	
Verschuldigde onkosten en diversen	"	<u>95.126,31</u>	
	f	<u>477.321,90</u>	

Wij gaan met deze posten, waarop onzes inziens geen nadere toelichting nodig is, accoord.

-----  
Wij verklaren tenslotte, dat naar onze overtuiging, gegrond op ons onderzoek en de ons daarbij met grote bereidwilligheid verstrekte gege-

vens en inlichtingen, de op de bijlagen dezes vermeldde exploitatie- en verlies- en winstrekening over 1948 en de balans per 31 December 1948 een betrouwbaar beeld geven van de gedurende 1948 behaalde resultaten en van de positie der N.V. per 31 December 1948, ten blijke waarvan wij deze stukken van onze handtekening hebben voorzien.

Hoogachtend,  
Eerste Nederl. Accountantskantoor  
van 1883  
Moret & Starke



typ. PM.

EXPLOITATIE-REKENING

Debet.

RESULTAAT.

Voordelig saldo

f 1.350.226,--

Nagezien en accoord bevonden.

's-Gravenhage, 29 Maart 1949,

Eerste Nederl. Accountantskantoor

van 1883

Moret & Starke



f 1.350.226,--

GEHELE BEDRIJF OVER 1948

C r e d i t

RESULTAAT TAAKSTELLLENDE FABRICAGE.

f 71.427,30

VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN.

Omzet tegen netto verkoopprijzen (na af- trek van Omzet-en Weeldebelasting)	f	12.678.700,11	
Omzet tegen taakstellende fabricage- prijs	"	11.376.102,70	
	f	1.302.597,41	
Bij: suppletie op prijs Verkoopkan toor	"	97.992,95	
	f	1.400.590,36	
Af: ingecalculerde onkostendeckking	"	385.238,19	" 1.015.352,17

AFWIJKING WERKELIJKE EN INGEALCULEERDE KOSTEN.

<u>Debet</u>	<u>Kosten</u>	<u>Dekking</u>	
<u>Onkosten</u>			
Ontwerpen	f 273.775,20	f 281.852,70	
Fabriek	" 3.023.670,84	" 2.753.805,16	
Magazijnen	" 380.417,88	" 311.392,88	
Inkoop	" 239.454,49	" 208.995,91	
Commerciël	" 482.584,85	" 390.240,83	
	f 4.399.913,26	f 3.946.287,48	
	" 3.946.287,48		
		f 453.625,78	
Directe lonen		" 126.732,--	
Belastingen		" 60.624,61	
		f 640.982,39	
<u>Credit</u>			
Initiale kosten	f 623.564,50		
Inkooprijverschillen	" 28.326,53		
Incourant	" 59.107,37		
Vacantiekosten	" 1.920,63		
Exportkosten	" 2.021,25		
Rente	" 45.099,51		
		" 760.039,79	" 119.057,40

AF- EN BIJBOEKING VOORZIENINGEN.

<u>Credit</u>			
Verrekenprijswijziging	f	170.839,78	
Tariefwijziging	"	63.336,14	
Contractuele verplichting	"	3.792,10	
	f	237.968,02	
<u>Debet</u>			
Service en garantie	f	7.000,--	
Speciaal fonds	"	120.952,81	" 110.015,21
<u>INCIDENTELE WINSTEN:</u>			
Opbrengst afval	f	29.571,93	
Magazijnverschillen	"	4.647,64	
Diversen	"	154,35	" 34.373,92
	f	1.350.226,--	

=====

VERLIES-EN WINSTREKENING PER

Debet.

VASTE ACTIVA.

Werkelijke afschrijvingen	f 837.676,30	
Ingecalculeerde afschrijvingen	" 472.319,53	
	f 365.356,77	
Afboeking vaste activa	" 2.033,25	
	f 367.390,02	
Af: winst bij verkoop vaste activa	" 12.080,48	f 355.309,54

INCIDENTELE VERLIEZEN.

Aanvullende rente Herstelbank	f 26.000,--	
Afschrijving dubieuze debiteuren	" 8.709,18	
Bijzondere contractuele verplichtingen	" 50.000,--	
Emissiekosten	" 21.121,50	
Overnamekosten fabriek Utrecht	" 4.208,78	" 110.039,46
		" 260.000,--


VENNOOTSCHAPSBELASTING 1948.

RESULTAAT:

Voordelig saldo	f 934.667,--	
Af: gereserveerde Vennootschapsbelasting	" 260.000,--	" 674.667,--
		f 1.400.016,--

=====

Nagezien en accoord bevonden.  
 's-Gravenhage, 29 Maart 1949,  
 Eerste Nederl. Accountantskantoor  
 van 1883  
 Moret & Starke



Van der HEEM N.V.  
's-Gravenhage.

Bijlage II

31 DECEMBER 1948 VAN HET GEHELE BEDRIJF.

VOORDELIG SALDO EXPLOITATIE-REKENING  
INCIDENTELE WINSTEN VOORAFGAANDE JAREN.  
Vergoeding bedrijfsmolestschade

C r e d i t  
f 1.350.226,--  
" 49.790,--

=====  
f 1.400.016,--  
=====



BALANS PER 31 DECEMBER 1948

Activa.

	<u>Aanschaff. waarde</u>	<u>Afschrijving</u>	
<u>VASTE ACTIVA</u>	f 4.590.059,49	f 2.021.830,89	f 2.568.228,60
<u>DEELNEMINGEN</u>	f 89.958,44	f 89.956,44	f 2,--
<u>INITIALE KOSTEN</u>	f 804.452,28	f 804.451,28	f 1,--
<u>ORDERS IN BEWERKING</u>	f 1.217.647,99	f 177.260,97	f 1.040.387,02
<u>VOORRADEN</u>	f 2.908.110,41	f 126.911,96	f 2.781.198,45
<u>DEBITEUREN</u>	f 1.626.980,55	f 9.164,95	f 1.617.815,60
<u>VOORUITBETALINGEN OP INGEKOCHTE GOEDEREN</u>			f 165.355,33
<u>GELDMIDDELEN</u>			f 31.476,68
<u>TRANSITORISCHE POSTEN</u>			f 202.116,52
<u>NEDERLANDSCHE KROON RIJWIELFABRIEK</u>			
Doorbetaald van bij Herstelbank opgenomen crediet			f 300.000,--

-----  
 f 8.706.581,20  
 -----

ONGEBOEKTE VOORRADEN

f 175.000,--

Nagezien en accoord bevonden.  
 's-Gravenhage, 29 Maart 1949.  
 Eerste Nederl. Accountantskantoor  
 van 1883  
 Moret & Starke,



VAN HET GEHELE BEDRIJF

P a s s i v a .

<u>AANDELENKAPITAAL</u>		f 1.000.000,--
<u>AANDEELHOUDERSRESERVE</u>		f 270.840,45
<u>ALGEMENE BEDRIJFSRESERVE</u>		f 187.383,22
<u>HYPOTHECAIRE LENING HERSTELBANK</u>		f 2.800.000,--
<u>LOPENDE RISICO'S, VOORTVLOEIENDE UIT OORLOGSOM -</u>		
<u>STANDIGHEDEN</u>		f 492.553,89
<u>VOORUITBETALINGEN OP TE LEVEREN GOEDEREN</u>		
Rotterdamsche Bank tegen borgstelling		
R.S. Stokvis & Zn.,	f 281.784,75	
Rechtstreeks door afnemers	<u>f 627.060,66</u>	f 908.845,41
<u>ROTTERDAMSCHER BANK</u>		
Gefinancierde accreditieven voor inge- kochte goederen		f 2.258,93
<u>DIVERSE VERPLICHTINGEN</u>		f 434.501,77
<u>CREDITEUREN</u>		f 1.458.208,63
<u>TRANSITORISCHE POSTEN</u>		f 477.321,90
<u>RESULTAAT</u>		
Winst		f 674.667,--

-----  
f 8.706.581,20  
-----

-----  
Door leveranciers nog te factureren

f 175.000,--

1. EIGEN KAPITAAL

Aandelenkapitaal  
Aandeelhoudersreserve  
Algemene bedrijfsreserve

2. CREDIETEN OP LANGE TERMIJN

Van aandeelhouders  
Van derden

BESCHIKBAAR VOOR INVESTERINGEN OP LANGE TERMIJN

3. INVESTERINGEN OP LANGE TERMIJN

Vaste activa  
Nederl. Kroon Rijwielfabriek

4. KORT CREDIET

Leverancierscrediet  
Idem (nog te factureren)  
Afnemerscrediet Stokvis  
Idem, door Rott. Bank verstrekt  
Idem, Verkoopkantoor  
Idem, Overige  
Bankcrediet: Gestelde accreditieven  
Overigens  
Bestemmingsreserve Oorlogrisico  
Diverse verplichtingen  
Transitorische posten  
Winstuitdelingen

BESCHIKBAAR VOOR VLOTTENDE VERMOGENSBESTANDELEN

5. VLOTTENDE VERMOGENSBESTANDELEN

Voorschotten leveranciers  
Vorraden  
Idem, (nog te boeken)  
Orders in bewerking  
Debiteuren : Stokvis  
Verkoopkantoor  
Overige  
Transitorische posten

6. AANWEZIGE GELDMIDDELEN

G I E L E P O S I T I E

<u>1 Januari 1949</u>		<u>1 Januari 1948</u>	
f 1.000		f 400	
f 340		f 271	
<u>f 430</u>	f 1.770	<u>f 170</u>	f 841
f 2.800	f 2.800	f 300	f 2.457
<u>f 2.800</u>	<u>f 2.800</u>	<u>f 2.157</u>	<u>f 2.457</u>
	f 4.570		f 3.298
f 2.568		f 2.141	
f 300	f 2.868	f 300	f 2.441
<u>f 300</u>	<u>f 2.868</u>	<u>f 300</u>	<u>f 2.441</u>
	f 1.702		f 857
f 1.458		f 1.939	
f 175		f 100	
f 327		f 457	
f 282		f 476	
f 300		f 400	
f -		f 169	
f 2		f 86	
f -		f 95	
f 493		f 565	
f 435		f 455	
f 477		f 380	
<u>f 362</u>	f 4.314	<u>f 123</u>	f 5.245
	f 6.013		f 6.102
f 165		f 204	
f 2.781		f 2.370	
f 175		f 100	
f 1.040		f 772	
f 1.166		f 1.465	
f 150		f 324	
f 302		f 482	
<u>f 202</u>	f 5.981	<u>f 239</u>	f 5.956
	f 32		f 146
	<u><u>f 32</u></u>		<u><u>f 146</u></u>